

De schenker dacht niet meer aan Jozef en hij vergat hem.

Jozef heeft in de gevangenis de dromen van de schenker en de bakker, twee hovelingen van Farao, uitgelegd, en het is inderdaad precies uitgekomen zoals Jozef voorspeld had. De bakker wordt opgehangen en de schenker krijgt opnieuw zijn oude eervolle positie terug. Jozef heeft de schenker nadrukkelijk gesmeekt aan hem te denken als hij weer in aanzien is. Maar dan sluit hoofdstuk 40 van Genesis af met de woorden: **Hij dacht niet meer aan hem en hij vergat hem.**

Alle mij bekende vertalingen geven dit op deze manier weer. Maar zou de schrijver eigenlijk twee keer hetzelfde bedoelen. Is 'niet meer denken aan' niet synoniem met 'vergeten'? De bijbelschrijvers zijn gewoonlijk sober als zij iets vertellen, tenzij ze er een speciale bedoeling mee hebben om iets uitvoerig weer te geven. Zou de schrijver het feit dat de schenker Jozef uit zijn herinnering gebannen heeft zodra hij zijn vroegere positie weer gekregen heeft, dit feit extra willen benadrukken?

De Middeleeuwse Joodse uitlegger Rashi geeft een verklaring voor deze 'duplicaat': Hij zegt dat de uitdrukking 'hij dacht niet meer' op diezelfde dag betrekking heeft, en de uitdrukking 'hij vergat', betrekking had op de tijd daarna.

Zelf heb ik een iets andere uitleg. In het Hebreeuws komen namelijk geen hulpwerkwoorden voor, en als de situatie daarom vraagt, kan men in een vertaling een hulpwerkwoord toevoegen. In dit geval zou men het hulpwerkwoord 'willen' erbij kunnen denken. De vertaling wordt dan: **Hij dacht niet meer aan hem, en hij wilde hem vergeten.**

Op deze manier gelezen past het mijns inziens psychologisch goed in het verhaal. De schenker wilde als het ware de hele gevangenschap van hem uit zijn herinnering bannen en hij wilde niet meer terugdenken aan die ellendige tijd in de kerker. Pas als hij geconfronteerd wordt met de dromen van Farao, waar hij geen oplossing voor heeft, denkt hij weer aan de droomuitlegger Jozef. Of wil hij de dromen van Farao niet uitleggen omdat deze onheil voorspellen, en iemand die dit Farao zou verklaren zou in ongenade vallen bij deze heerser.

Lukas A. de Groot, April 2026